

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

СИЛАБУС

**з дисципліни «Інституалізація соціальної відповідальності»
на отримання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота.

Викладач курсу – **Кравченко Юлія Миколаївна** – к.е.н., старший викладач ЗВО кафедри економіки та маркетингу (<http://khntusg.com.ua/staff/kravchenko-julija-mikolaiivna/>).

E-mail: kravchenko74@ukr.net

ОПИС КУРСУ

Пререквізити – базові знання з дисциплін: Українська мова (за професійним спрямуванням), «Економіка підприємства», «Економіка сільського господарства», «Мікроекономіка», «Економічна теорія».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Вивчаючи дисципліну «Інституалізація соціальної відповідальності» слухачі мають можливість ознайомитись з основами та принципами інституалізації соціальної відповідальності, Вивчення дисципліни спрямоване на формування у здобувачів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо формування соціально відповідальної поведінки організації, ідентифікації та аналізу очікувань стейкхолдерів, підготовки соціальної звітності організації за методикою GRI. Дисципліна орієнтує на пошук креативних підходів до соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі її функціонування.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності; сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів соціального розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методика оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- зміст, структуру і вимоги міжнародних стандартів звітності, особливості соціальної звітності в Україні.
- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави;

вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;

- збирати й оцінювати інформацію з корпоративної соціальної відповідальності для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;
- ідентифікувати, аналізувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій концепції корпоративної соціальної відповідальності;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Інституалізація соціальної відповідальності» є формування у фахівців комплексу теоретичних знань та практичних навичок щодо соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетентностей, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства, виявлення значення запровадження корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному середовищі та в національній системі відносин «держава - бізнес - громадськість»; сприяння розвитку здібностей, що дозволяють фахівцям здійснювати управлінську, організаційну, методичну, діагностичну, інноваційну, проектну діяльність при регулюванні соціальної відповідальності бізнесу, а також розвитку здатності самостійно формулювати думку щодо ефективних шляхів впровадження корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні; формування у здобувачів розуміння значення головних проблем і перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні, які б сприяли взаємовигідному співробітництву між органами влади, бізнесом та суспільством, а також пошуком нових форм державно-приватної взаємодії з метою економічного, соціального та екологічного розвитку, вдосконалення систем менеджменту успішних організацій.

Компетентності:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання та розуміння предметної області професійної діяльності та здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для розроблення стратегії, сценаріїв та заходів економічної політики;
- здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки економічної політики.

Структура курсу

ТЕМА 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого суспільного розвитку.

Економічна, соціальна та екологічна складові сталого розвитку. Концепція соціальної відповідальності як система науково обґрунтованих понять, принципів і положень концепції сталого розвитку. Роль соціальної відповідальності у реалізації концепції сталого розвитку. Система соціального партнерства як механізм ефективній взаємодії держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства. Суспільна злагода. Стале соціально-економічне зростання. Розвиток соціальних чинників виробництва – людського і соціального капіталу і посилення їх дії на економічну діяльність.

ТЕМА 2. Соціальна відповідальність в системі людини, держави та суспільства.

Аналіз взаємодії бізнесу з державою, суспільством і закордонними партнерами. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством. Партнерство та ефективність взаємодії людини, держави, суспільства. Закони України з ефективного співробітництва громадських об'єднань та органів влади.

Соціальна держава. Посилення відкритості державної політики. Основне втримування й напрямки державної політики. Формування й проблеми реалізації державної економічної політики. Основні напрямки державної соціальної політики. Формування й проблеми реалізації соціальної відповідальності держави.

Соціальна політика підприємства. Соціальна відповідальність громадянина. Патріотизм.

ТЕМА 3. Соціальна відповідальність в системі управління організацією.

СВ як складова стратегії управління та чинник підвищення конкурентоспроможності організації. Моделі аналізу заінтересованих сторін. Впровадження СВ практики і процедури компанії. Можливі загрози та шляхи мінімізації ризиків СВ. Організація діяльності з СВ. Етичні кодекси. Структурні підрозділи та комітети компаній у сфері СВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з СВ в компаніях.

ТЕМА 4. Формування відносин з працівниками на засадах соціальної відповідальності.

Права людини і трудові практики як предмет СВ. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини).

Стандарти МОП і принципи Глобального Договору у сфері праці. Гідна праця як предмет СВ. Європейські стандарти у сфері праці. Особливості європейської моделі внутрішньої СВ. Законодавство України у сфері праці як основа СВ у відносинах з працівниками. Соціальний діалог і СВ. Кращі трудові практики та показники внутрішньої СВ: вітчизняний і зарубіжний досвід. Питання професійної етики.

ТЕМА 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Залучення стейкхолдерів. Поняття та види стейкхолдерів. Євро-пейський досвід. Визначення стейкхолдерів компанії. Карта стейк-холдерів. Матриця стейкхолдерів. Стратегічний діалог. Оцінка діалогу за стейкхолдерами.

Конфлікти суспільства й бізнесу, влади й бізнесу. Тенденція розвитку особистих зв'язків, лобізм, корупція. Лобізм як об'єкт корпоративного керування. Корупція як елемент реальної дійсності.

ТЕМА 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності.

Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-

де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000). Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.

ТЕМА 7. Оцінка результативності соціальної відповідальності.

Показники внутрішньої СВ. Методи та процедури оцінювання ефективності програм СВ. Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання. Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрібного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Моніторинг ефективності діяльності організації у сфері соціальної відповідальності.

ТЕМА 8. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Терміни і поняття, що використовуються у концепції. Характеристика і аналіз проблеми, на розв'язання якої спрямована стратегія. Мета і завдання стратегії. Обґрунтування доцільності розроблення і реалізації стратегії на основі зарубіжного та вітчизняного досвіду. Внутрішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні. Цілі, досягненню яких присвячена стратегія. Зовнішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Організаційні та нормативні умови розвитку соціальної відповідальності. Розвиток можливостей та компетенцій бізнес-організацій для підтримки їх в реалізації соціальної відповідальності. Підвищення обізнаності щодо соціальної відповідальності серед різних груп зацікавлених осіб.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки;
для іспиту – модуль 1 – 30 % семестрової оцінки; модуль 2 – 30% семестрової оцінки;
іспит – 40% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL.: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL.: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ХНТУСГ ім. П. Василенка. URL.: <http://library.khntusg.com.ua/>
4. Електронна бібліотека. URL.: <http://lib.meta.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США <https://www.fas.usda.gov>
6. Офіційний сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН <http://www.fao.org>
7. Офіційний сайт Світового банку <https://worldbank.org>
8. Офіційний сайт Світової організації торгівлі www.wto.org
9. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку www.oecd.org
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України www.ukrstat.gov.ua
11. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України www.me.gov.ua
12. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua/>

13. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. URL.: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
14. Офіційний агропортал Пропозиція <http://www.propozitsiya.com/>
15. Офіційний сайт Української аграрної конфедерації <http://agroconf.org/>
16. Enabling the business of agriculture <http://www.worldbank.org>